

JÁLICS FERENC: LELKIVEZETÉS AZ EVANGÉLIUMBAN

Jálics Ferencet, a 86 éves jezsuita szerzetesapót 2002-ben, életem első szemlélődő lelkigyakorlatán ismertem meg. A vele való találkozásom sorsfordító erejűnek bizonyult. Az utóbbi négy évben a lelkigyakorlatokon Jálics atya segédjeként veszek részt.

A kontemplatív ima nemzetközi mestere Dél-Amerikában és Európában évtizedek óta négy nyelven adja telt házas lelkigyakorlatait. Az imádságról szóló több könyve között bestsellerré vált a tizennégy nyelvre — köztük kínaira is — lefordított *Szemlélődő lelkigyakorlat* című alapos kézikönyve, mely gyakorlati példái és sok konkrét beszélgetése miatt kiválóan alkalmas arra, hogy valaki egyedül is elkezdhesse a szemlélődő imát.

Jálics atya a *Lelkivezetés az Evangéliumban* című legújabb munkáját a lelkipapok számára, de egyszersmind minden kereszténynek. Hajszolt korunk információs- és képáradatában a szavak nélküli, csendes szemlélődő ima, a mély evangéliumi lelkiség megélése iránti igény hihetetlenül fölerősödött, és alapvető szükség van az olyan könyvre, amely a gyakorlót ezen útkon segít. Főleg, ha lakhelyük környékén nem találunk a szemlélődő imában jártas lelkipapot.

A könyv a keresztény lelki élet fejlődésének három útszakaszát — a tisztulást, a megvilágosodást és az eggyé válás fokozatait — mutatja be a gyakorló és a lelkipap szempontjából. Rendkívül érzékletesen ábrázolja az egyes útszakaszokon haladó hívő jellegzetes magatartás-, gondolat- és imaformáit, és ezzel párhuzamosan azt, hogy a lelkipap az egyes fokozatokon mennyire különböző feladatok előtt találja magát.

Jálics atya munkájának egyediségét és egyik fő értékét az adja, hogy egyházunkban evangéliumi példák bőséges gazdagságával teszi elevenné Jézust, a lelkipapot, aki minden beszélgetőtársával az illető lelki érettségének megfelelő szinten kommunikál. A könyv másik fő érdeme, hogy miközben mondanivalója mélyen evangéliumi gyökerű, mégsem elméleti, hanem az Istennel megélt egységéből forrsozik. Megfigyeléseit, több évtizedes tapasztalatait áthatja a másik ember iránti odaadó, figyelmes érdeklődés és elfogadó tisztelet. Jálics atya hangvétele felrázó, mozgósító erejű. Ugyanakkor időnként felragyog bájos humora, mely a lelkigyakorlatok légkörét is oly meghitté teszi. A szerző könyvének magva Jézus beszélgetése a gazdag ifjúval, mely példán keresztül kiválóan mutatja be a három útszakasz közötti különbségeket.

A könyv mondanivalója négy fejezetre oszlik: 1. Harmónia; 2. Hivatás és küldetés; 3. Csönd; 4. Lét. A harmadik és a negyedik fejezet egyaránt az Egyesülés Útját tárgyalja. Az egyik azt ismereti, mit kell az embernek tennie, tudniillik teljesen kiüresítenie magát, a másik pedig azt, amit Isten tesz.

Jálics atya szerint Jézus először a Törvénnyel kezdi. „A parancsok megtartása azt jelenti, hogy elfogadjuk a világ rendjét, elismerjük Istent, mint a mindenség urát és törvényhozóját, és egyetértünk azzal, hogy ő szabja meg az élet szabályait. Istent a világ törvényhozójaként elfogadni annyi, mint az életet elfogadni.” Idézi Szent Pált, aki azonosítja a parancsokat a szeretettel: „A szeretet nem tesz rosszat az embertársnak. A törvény tökéletes teljesítése a szeretet” (Róm 13,10).

Majd ennek alapján kifejti, hogy az evangéliumokban az Istenhez, az embertárhoz és az önmagunkhoz való viszony egy és ugyanaz, s ezek kölcsönösen ellenőrzik és tükrözik egymást. „Ez a hármasság viszony nagyon harmonikus világképet eredményez: viszonyunk a világhoz és az Istenhez párhuzamosan halad. Ha megtörik a harmónia a világ és én között, akkor Istennel is sérül az összhang. A feladat: megtanítani szeretni és azon dolgozni, hogy a szeretet kormányozza világunkat.” De a vallásgyakorlásnak ezen a fokán Isten még immanens. Fennáll a veszély, hogy „le akarjuk húzni a magunk szintjére, meg akarjuk őt szelídíteni. Úgy bánunk vele, mint egy demokratikus megválasztott elnökkel, aki kötvén van az ország törvényeihez, aki számon kérhető.” Ezek a keresztények még nem tudnak mit kezdeni a keresztel, a szenvedéssel, a halállal, az igazságtalansággal, a hatalomról és a pénzről való lemondással. A földi életet már elfogadják, de valódi hazánkat még nem. „Hisznek egy kedves, ártatlan Jézusban, aki megszabadít minket a megszálló rómaiaktól, de nem hisznek a Messiásban, aki el akar vezetni minket az Atyához, és ehhez egy meredekeket mutat nekünk.” A lelkipap feladata ebben a szakaszban az, hogy hozzásegítse az embereket az élet elfogadásához. „Ahogy valaki a világot elfogadja, úgy fogadja el annak törvényhozóját is.” „Elfogadni, hogy teremtett lényünkkel együtt jár a növekedés és a fogyatkozás, az élet korlátosság, hogy testünk beteg, fogyatékos, kiszolgáltatottak vagyunk, teljesítő képességünk csökken. Elfogadni a családot, élettörténetünket minden következményével együtt. Elfogadni országunkat, annak törvényeit, politikai helyzetét,

vallási világunkat, a magunk vallási szervezetének korlátait és hibáit. Fölismertetni, hogy a valóság a teremtett dolgokon túl vezet.” E fejezet végén sok évtizedes tapasztalatait adja közre arról, hogyan ismerik meg az emberek Istent.

A *Hivatás és küldetés* című 2. fejezet a Jézussal való sorsfordító találkozást, és az élmény hatására kialakuló új, radikális Krisztus-követésen alapuló élet sajátosságait tárja fel. Az itt haladó keresztény az örök életet keresi és a transzcendens Istent fedezi fel. Itt nem a papi vagy szerzetesi hivatásról van szó, hanem bármely embernek arról a szabad döntéséről, hogy az élet bárhova is állítja, egyetlen vágya, hogy Jézust szolgálja, képességeit, tudását, erejét, érdeklődését neki szentelje. Felismeri Krisztusban a Messiást és életét eszerint rendezi be. A valódi Krisztus felfedezésében fontos feltétel az Isten utáni mérhetetlen vágyakozás. Ez teszi lehetővé Jézus követelményeinek teljesítését: „Add el mindenedet!” A szerző evangéliumi példák sokaságával bizonyítja, hogy a mennyei kincset egyedül és kizárólag csak az általa érhetjük el, ha a földi kincseinkről önként lemondunk. Jálics atya teljesen tiszta füllel, közvetlenül hallja Krisztus szavát, és ezzel az eleven tapasztalattal próbál fölírni minket: amíg erre az önként vállalt kiüresedésre nem vagyunk képesek, Maradandó Otthonunkba való hazatérésünk álom marad! Ez után a küldetés lelkeségének gyakorlati szempontjait tisztázza, támogatja a lelkipásztoroknak, és mindazoknak, akik Jézus üzenetét meghallották és élni akarják.

Ami ebből a lelkeségből hiányzik és a következő útszakaszhoz vezet, az a közvetlenség. Akik itt járnak, azok még nagyon aktívak, s főleg a gondolataikon és a cselekedeteiken keresztül kommunikálnak Istennel, melyek kifelé fordítják őket. A negatív hajlamok is akadályozzák az Istennel való csöndes, bensőséges viszonyt. A következő lépés a bennünk élő Isten felfedezése.

A *Csöndről* szóló 3. fejezet a szemlélődés lelkeségét írja le. A küldetés igazi mélysége és ereje a csöndes és szótlan, befelé forduló, kontemplatív imából forrászik. Ez nem jelent tétlenséget. A csöndes imaidők rendszeres megtartása által Jézus jelenléte bontakozhat ki bennünk, míg egészen „krisztusiakká” nem válunk itt a földön.

Mélyebben és többet kell imádkoznunk, szorosabban kell Jézushoz kötödnünk ahhoz, hogy a kegyelem szabad csatornáivá válhassunk. Életünk nem erőfeszítéseink által válik hatékonyvá és hitelessé, hanem ha hagyjuk, hogy a szólító ereje szabadon áramoljon bennünk. Most a Krisztus-követés lényege az Atya csöndes, gondolatoktól, szavaktól, aggodalmaktól mentes szemlélése. A lelkipásztor feladata a szemlélődő imába való bevezetés, melyet ő maga is rendszeresen végez. Ezen útszakaszon haladva alapvető élmény önközpontúságunk felismerése és annak tudatosulása, hogy ettől a makacs önmagunk körüli forgásunktól csak Isten kegyelme által szabadulhatunk meg. Éljük életünket feladatainkkal, gyakoroljuk a szeretetet és naponta szánjunk időt az éber figyelem imájára. Minden más Isten ajándéka.

Csúcspontra a *Lét* című 4. fejezet. Jálics atya lenyűgöző egyszerűséggel és világossággal írja le az egygyé válást, melyben Isten teremtett világunkból, a tér és idő, az én és te, az alany és tárgy duális világából a maga teremtett világába minket fölvesz. Az Istennel való egygyé válás nem olyan, mint két ember összeölekezése — mondja a szerző. Istent magamban kell megtalálnom, ott van a legkövetlenebbül jelen. A szeretetlét állapota ez. „Isten az 'ÉN VAGYOK'.” Mostantól tehát gyökeresen befelé, lényünk középpontjába kell figyelni birtoklás és akarás, cselekvés és érzés nélkül, egyszerűen csak lenni. „Így jutunk el lelkünk legmélyére, ahol a keresztség kegyelme szüntelenül hat, ahol az Eucharisztia által az Isten Fia már egy velünk, ahol már inkább vagyunk szólító, mint szólóvessző, és ahol az imádás lélekben és igazságban történik.”

Személyes tapasztalatom, hogy az egyház csak az első megtérők fogadására van felkészülve. Sok keresztény, ha a szemlélődés dadogó élményével fordul a paphoz, meg nem értést vagy durva elutasítást tapasztal. Így alapvető szükséglet elégíti ki Jálics atya mélyen az Evangéliumban gyökerező, mégis rendkívül gyakorlatias útmutató könyve. (Ford. Várnai Jakab; *Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya — L'Harmattan*, Budapest, 2013)

TARISKA ESZTER